„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 50. У Новом Саду, у суботу 26. априла (9. маја) 1903. Година XIX.

Србија и династија Обреновића.

Навршује се стотину година, навршује се читаво једно столеће од првога српскога устанка у Србији под Карађорђем. Светска повесница мало има примера да покаже на тако јуначку борбу народа, као што је била борба српскога народа под Карађорђем против Турака. Јунаци српски, који су тада пролевали своју крв, који су у јуначкој борби погинули, који су у страшним мукама на турским коцевима мученичку душу испустили — то су јунаци, којих би спомен требала светска повесница да стави међу највеће јунаке свију времена. Хајдук Вељко, Васа Ћарапић, Синђелић, Аџи Ђеро и Аџи Рувим — то су као неки омирски јунаци. Па Карађорђе! тај јунак над јунацима, тај војсковођа, који би, да је био у већем народу, могао достићи славу једнога Наполеона.

Српски народ у овим крајевима пратио је пре стотину година дивовску борбу српскога народа под Карађорђем са највећим симпатијама. Давно је изумрло онај српски нараштај, давно су изумрли они српски трговци из Панчева, Земуна, Руме, Митровице и Новога Сада, који су ноћу шиљали храну и џебану српским устанима. Изумрли су давно и они Новосађани, који су у казаматима варадинским гледали сужња Карађорђа и његове другове.

Дошао је други српски устанак против Турака. Развио је Милош Обреновић таковску заставу ослобођења. Била је и то тешка и јуначка борба, и Милош је имао својих јунака. Али тек то није била она страшна, јуначка борба као под Карађорђем. Но Милош је могао показати успеха, био је и војсковођа и дипломата, знао се с Турцима погађати, па је Србију донекле ослободио.

Али мучко убиство славнога Карађорђа у самој Србији остаће вечита мрља у српској повесници. Милош Обреновић владао је у Србији самовољно, сасвим по начину ориенталних владаоца; о каквом ограничењу своје кнежевске власти, о каквом уставу није хтео ни да чује. Али кад је покушао да опроба свој дипломатски таленат, кад је тражио везе са Енглеском, Русија је у споразуму са српским олигархима брзо свршила са Милошем. Милош је морао сести на каик и оставити Србију. Српски олигархи „уставоборци“ и под младим кнезом Михајлом наставили су са Вучићем на челу свој посао против Обреновића. Млади кнез Михајло морао је такођер оставити Србију.

Избор Александра Карађорђевића за кнеза Србије обављен је под интервенцијом рускога консула. У Топчидеру били су под ведрим небом искупљени изасланици свију нахија. Руски консул ишао је од једне нахије до друге и питао је у свакој нахији: хоћете-ли Карађорђа? а народ је одговарао: хоћемо! (Тај избор гледалисмо као дете у Топчидеру.)

Владавина Александра Карађорђа није била сретна по Србију. Српски кнез одао се сасвим упливу аустријском, а приврженици Обреновићеви много су страдали. У то доба био је руски консул у Београду пуковник Милошевић (Србин из Беле Цркве). Многи незадовољници одлазили су у руски консулат. Ушло се у траг завери и завереници су ужасно страдали, (Раја Дамјановић, зет милионара мајора Мише умрио је у тамници.)

Г. 1858. дошао је стари Милош Обреновић натраг у Србију. Тадашња омладина била је одушевљена за старога кнеза Милоша. Наши присни пријатељи, сада већ покојници, негдашњи париски ђаци: Јован Ристић, Јеврем Груић, Милован Јанковић и други, особито Јеврем Груић знали су одушевити скупштину за ствар династије Обреновића.

Стари Милош, кад се после 20 година вратио у београдски кнежев конак, нашао је све промењено у Србији. Кад је видео парк у Топчидеру, повикао је: а где су моје ливаде! Кнез Михајло имао је доста муке са старим Милошем. Милош није хтео да зна за уставне форме, шта више хтео је често, кад му се ко потужи, да мења и правомоћне судске одлуке.

Дошао је на владу кнез Михајло — нада и уздање читавога Српства. Имали смо прилике лично га познавати, а разговор, кога смо с њиме имали г. 1867. у Гастајну, по повратку из Русије, свагда ће нам остати у памети.

Кнез Михајло био је човек средњих способности. Али скроз поштен, скроз Европљанин. У свом многогодишњем бављењу у Бечу, имао је прилике општити са великим, историјским државником кнезом Метернихом. Метерних постао му је идеал државника. Метернихове неке изреке постале су за њега свето писмо. У Гастајну рекао нам је: српски народ у Србији није дисциплиниран, а народ, који није дисциплиниран, не може имати слободе. Био је огорчен против наше странке, против Милетића и против писања тадашње наше „Заставе“.

Кнез Михајло погинуо је мученички. Јован Ристић увидео је, да би промена династије у Србији била несрећа за Србију. Гвозденом руком угушио је заверу, немилосрдно је дао стрељати заверенике на Карабурми. Испословао је, да је угарски суд морао затворити и судити кнезу Карађорђевићу. Кнегиња Персида Карађорђевићка проклела је Ристића. Ристић је довео је у Србију младога кнеза Милана. Познато је значајно време владавине кнеза, а потоњег краља Милана. Познато је време српско-турскога рата, познат је несретан српско-бугарски рат, познати су несретни експерименти Миланови са разним уставима, позната је његова оставка, познат је његов повратак у Србију, а познат је несретни државни удар од 1. априла 1893. и владавина радикала у Србији.

Стари Ристић био је пренераженн. После државнога удара од 1. априла 1893. дубоко је уздахнуо, кад нам је при састанку рекао: јест, то је било дело краља Милана, то је било дело једнога Обреновића.

Појмљиво је, да је за Ристића државни удар од 1. априла 1893. морао бити страшан. Он, који је династији Обреновићевој био и отац и мајка, он је од исте династије доживео највеће понижење.

Сишли су у гроб и Јован Ристић и краљ Милан. Данас седи на престолу Србије потомак династије Обреновићеве. Краљ Александар имао је жалосно детинство, жалосну младост, остао је без оца и мајке, остао је без љубави родитељске, одрекао га се и отац, одрекла га се и још жива мајка. Онако млад дошао је у вртлог партајских страсти у Србији. Имао је предсобом оно, што је пок. кнез Михајло рекао: недисциплиниран народ.

Поред своје жалосне младости, поред жалоснога унутрашњега стања у Србији, готово да би човек мислио, да краљ Александар није могао задржати свежину свога духа. Па ипак из разних значајних говора краља Александра севне по која варница свежине духа.

У владавини династије Обреновића провлаче се две нити: прва нит, да нису пријатељи уставности. Тако Милош, тако Михајло, тако Милан. Друга је нит, да Обреновићи у свом приватном животу лако прелазе преко оних обзира, које су владари дужни држави. Брачни живот кнеза Милоша није био за похвалу, брачни живот кнеза Михајла није био сретан, а брачни живот краља Милана не треба ни спомињати. Брак краља Александра требао би да је сретан. Но је су-ли државни обзири такови, да тај живот може бити сретан?

Краљ Александар није пријатељ уставности. То показује најновији државни удар, то позаује данашње стање у Србији, пуно трзавица, пуно самовоље. Истина, краљ Александар може да се правда тиме, да је после оних покора, што су их радикали у Србији учинили, тешко уставно владати. Може се правдати, да ту мора бити гвоздена рука да реда учини. Али није-ли у радикалским покорима имао удела и краљ Милан? и краљ Александар? Школа Светозара Марковића, социализам и радикализам у Србији — праве су бесмислице! Требало је за рана тој струји на пут стати а не ићи јој на руку државним ударом од 1. априла 1893. Хвала Богу било је и има и данас у Србији људи патријота, с којима се дало радити и с којима би се и данас дало радити, само их ваља наћи. Са ускоцима из разних партаја неда се ништа здравог створити.

Србију чека, погледом на заплете на Истоку, велики задатак. Ми држимо, да у Србији још није узумрло онај српски сој, који је пре сто година знао показати дивну слику патриотизма, сој, који је знао живети и умрети за Србију, за Српство.

Династија Обреновића, истина, има корена у српском народу, али мора и оправдати поверење српскога народа у Србији. Краљ Александар треба да се свагда опомене на ону изреку рускога цара Николе I.: да и руски цар не може чинити оно што хоће, већ што хоће руски народ.

Само онда, ако краљ Александар буде чинио оно што хоће српски народ, што хоће прави српски патријоте, може вредити и за династију Обреновића оно, што вреди за Србију: Бог чува Србију!

П—Д.

Догађаји на Балкану.

Бомбе у Солуну.

Познати оријенталиста Адолф Штраус написао је у „Будапешти Хирлапу“ овај иввештај о страшним динамитским атентатима бугарских комитетлија у Солуну:

„Глас о солунским атентатима с бомбама затекао ме је у Цариграду. Није ми могуће верно описати оно раздражење, што је обузело становништво турске престонице и тамошње странце. Страх обузе све због неизвесности и он ствараше страшне слике, које не имађаху граница, јер не беше брзих и верних новинарских извештаја. Турска цензура не допушташе, да новине донесу извештаје о солунским догађајима, те је тако уобразиља, распаљена свакојаким гласовима, веровала у најнастраније претпоставке. Кад сам отпутовао из Цариграда, тамо осим Порте и амбасада није нико други поуздано знао, шта се догодило ни шта ће се догодити. У повратку сам се на нишко-солунској прузи састао са бегунцима и старим познаницима, по чијим податцима и приповедању ми је пошло за руком да саставим извештај о она три страшна дана прошле недеље.

Сви веле, да Солун није доживео таквих страхота после г. 1876., кад је побеснела турска руља у цркви св. Димитрија убила немачког консула Абота и француског консула Мулена. Али онда беше у опасности само живот Хришћана, сад пак прети пропаст становницима солунским без разлике вере и народности. Бугарски завереници раде тако, као пре десет година париски анархисте: без избора бацају бомбе и распрскују динамит, да услед тог пустошења настане општи страх.

Атентати су најбрижљивије били приправљени и сасвим по плану тачно извршени. Стотинама људи је знало за њих и учествоваше у њима тако отворено и одважно, да више не може бити сумње о томе, шта до послетка намерава бугарски комитет. Он је крвавим документима доказао, да је на све решен и не мари за мирну политику ни бугарске владе ни страних велесила. Она чаркања, што их македонске устаске ћете воде са турским жандармима и војницима, сва заједно нису учинила толики утисак у Европи, као бомбе, што су експлодирале у Солуну.

Бугарски листови су већ од неколико недеља амо писали, да је Солун изабрат за поприште акције најзамашније природе. Шта више нашао се један лист, који је отворено казао, да се усташи спремају да изврше атентате с бомбама. Можда баш с тога нису поверовали ни у Цариграду ни у Солуну, да је опасност на прагу. Турска полиција ни иначе није кадра да врши превентивну службу, које због своје лености, које због подмитљивости.

Први атентат, који беше за осгале као неки знак, није извршен на суву, него на мору.

28. априла, у угорак у $^1/_2$5 с. у вече путнички пароброд „Квадалквивир“ друштва „Месажери Маритим“ кренуо се из солунског залива. Док је излазио из залива, зазвоне на ручак и путници заузеше места у дворници за јело. Тек што је прошло по сахата, зачу се грмљава експлозије. Капетан умири путнике, да је само ком казану морало бити штогод и комотно се попне на палубу. Али у тренутку за тим већ су јурили морнари у јеловницу и позову путнике, да брзо спакују свој пртљаг, јер треба бегати с брода. Али ни за то није било времена. На огромном пароброду лизаше пламен и особље је једва било кадро да спусти на воду чамце за спасавање. Брод се упалио од распрсле бомбе, коју је непозната рука метнула у стовариште, пуно запаљиве материје. Капетан даде знак опасности и док је он дао сместити све путнике у чамце за спасавање, за то време је из пристаништа дојурио „Лојдов“ пароброд „Електра“ и пристанишни пароброд „Суес.“ Ови приме на себе путнике и са „Квадалквивировим“ момцима заједно покушају да угасе ватру на броду, али сав напор беше узалудан. Лепи пароброд, који одвукоше у близину обале, још је и у суботу горео, и постао је рушевина.

У вароши ова морска катастрофа изазове велику сензацију, али осим завереника нико није мислио на то, — мада су у вече свуда говорили, да је експлозија изазвала ватру, — да је то само предигра, која ће имати много страшнији наставак.

У среду је било прекрасно време, становништво је без бриге врвило по улицама и на морској обали. У 8 с. у вече од стране гасне фабрике, што лежи с оне стране железничке станице, зачу се силан прасак и одма за тим настаде помрчина у улицама. Завереници су разрушили динамитом газометар, а у исто доба динамитом разбише и главну цев водовода, која се провлачи дуж морске обале, тако да вода није могла да тече у варошке цеви, него се изливала у море. Цел је била ова: да се начини помрчина, те тако потпомогне посао осталих атентатора и уједно да се онемогући гашење.

Публика тако рећи није могла ни да помисли шта је узрок експлозији и изненадној помрчини, кад ал' из европске четврти варошке, што се пружа између Вардарске улице и мола, зачу се брзо узастопце грмљава нових експлозија. Завереници су на колима јурили пред означене зграде и покушаше да их баце у ваздух бомбама, напуњеним које динамитом, које другим експлозивним материјама. Зграда Отоманске Банке, једна од најлепших кућа у вароши, заљуља се, зидови јој се срушише и кроз неколико тренутака сукну-

ше пламени језици из рушевина. Ту су атентатори свакако запалили у напред спремљени лагум. Чисто је чудо, да су управитеља банке и његову породицу могли неповређене спасти из зграде, на којој само стражњи зид остаде читав. Кад се зачу детонација, из суседног баштеног локала, који је својина немачког куглашког клуба и где се одлични странци у вароши обично скупљају ради куглања, сви присутни истрчаше на улицу. Оне, што су трчали према Отоманској Банци, затрпаше зидови, што су падали доле, и само они остадоше читави, који су бегали према гостионици Коломбо. Пред зградом Отоманске Банке погинуо је Отон Трумплер родом Швајцарац и Италијанац Фабијани, обојица одлични, познати чланови стране коловије. Тешко је озлеђен железнички мервик Филипс, који је сломио ногу, управитељ немачке школе Сигмунд, који је претрпео врло опасне унутрашње озледе и Швајцарац Жени. Осим њих још су многи озлеђени камењем, што је на све стране падало.

Мало после тога бацише атентатори бомбе у поштанско здање, у трем француске цркве, у болницу, у зграду „Месажери Маритим“, у башту где се пије пиво, у забавиште Алхамбру поред Беас-куле (Беле куле). Пустошење на тим местима није било тако страшно, као у Отоманској Банци, али су ипак многи рањени. Непрестане детонације, јаук, помрчина и пламен са свију страна изазваше неописану палику у вароши. Атентатори се користише том свеопштом забуном, те утекоше. На лицу места нису ниједног од њих ухватили, али бомбе су неколицину и од њих убиле. Жандармерија, војска и пожарници су доста брзо ступили у акцију, али зато су странци остатак ноћи провели у највећој зебњи и одличније породице склониле су се у зграде конзулатâ, које гувернер опколи јаким стражама.

У четвртак у јутро и најмање је дете знало, да су те страшне догађаје изазвали бугарски завереници. Мухамеданским становништвом овлада највеће огорчење и узрујаност, тако да се било бојати крваве освете. Гувернер учини кораке, да се одбрани живот оних 7—8000 Бугара, што живе у вароши, али то није могао да спречи, да побеснела руља не јуриши на бугарска јавна здања, јер је пукао глас, да је тамо сакривен динамит и бомбе. И заиста, у бугарским школама нашли су више метарски центи динамита, који беше искључиво аустро-угарски фабрикат. Док је мухамеданско становништво формално јуришало на бугарска здања, завереници наново отпочеше бацати бомбе и пуцати. Ту борбу утиша војска.

Гнев и огорчење тако је овладало турским жандармима, да су се на солунским улицама поновили страшни призори јерменске побуне у Цариграду. Где год су жандарми видели кога Бугарина, одма су га уцмекали и мртвог бацили на ђубретарска кола, која су мртва телеса износила на морску обалу и тамо их једно по једно бацали у море. Више стотина људи отишло је тако у морски гроб.

Тај свирепи поступак и проглашено опсадно стање као да утицаше на заверенике, јер обуставише свој даљи паклени рад. Али мир је наступио само с поља. Страх је узајаман. Европљани и мухамеданци боје се, да ће се поновити атентати, а урођеници Бугари с ужасом помишљају на фанатизам турског становништва“.

Како дање из Солуна јављају, тамо су пред Отоманском Банком нашли велик лагум, пун динамита, и један електрични апарат, који је требао потпалити лагум. Срећом велика бомба, која је разрушила Отоманску Банку, покварила је тај апарат и лагум није распрснут; тиме је спречена грдна несрећа, јер се лагум провлачио далеко ван Отоманске Банке, тако да би цела европска четврт у Солуну грозно страдала, да је завереницима пошло за руком да изврше свој ужасни план.

*

По вестима из Цариграда тамо се потврђује, да је у Солуну за време и после динамитских атентата искасапљено више од 400 Бугара, повајвише зато, што су се при уапшењу противили оружјем у руци. Многи су Бугари тако избегли уапшење, што су сами себе убили.

*

Страни ратни бродови пред Солуном.

Чим се чуло за страшне атентате бугарских комитетлија у Солуну, одма су отпловиле пред Солун аустро-угарске оклопнице „Хабсбург“, „Монарх“ и „Магнет“, ради заштите аусто-угарских поданика у Солуну. На та три ратна брода има око 2000 морнара, од којих се — како „Фремденблат“ уверава, — може на суво искрцати само 700 момака. С тога ће ескадру пред Солуном појачати новим одељењем ратних бродова, у које би ушле оклопнице „Асперн“, „Пантер“, „Тигер,“ „Леопард“ и још можда силни линијски убојни брод „Арпад.“

Италија је такође послала пред Солун једну јаку ескадру, у којој има: један адмиралски брод, једна оклопница, две крстарице и 4 торпедна брода; та ескадра у случају потребе може искрцати на обалу 155 официра и 2534 војника. Италијанска ескадра пред Солуном има 220 топова.

Немачки станични ратни брод у Цариграду „Лорелај“ добио је заповест, да из Цариграда отплови у Солун. У среду је „Лорелај“ стигао пред Солун.

*

Динамитске експлозије у Солуну.

Пажљивим трагањем за виновницима динамитске експлозије у Солуну пронађена су многа прикривена лица, која су дошла из Бугарске. Сви су они бачени одмах у тамницу. У исто време наишли су на многе лагуме, који пролазе испод целе вароши. Њих су хтели бунтовници, да местимице напуне динамитом, те да тако целу варош баце у ваздух.

*

После атентата у Солуну.

Осим италијанског ратног брода „Гарибалди“, који је скоро отишао у солунску луку, стигли су тамо још пет италијанских ратних бродова и то: „Јарденьа“, „Моросини“, „Карло Алберто“ и „Калатасими“. У Солуну влада потпун мир. — Како „Келн. Цтг.“ јавља, крстаре по Средиземном мору три немачке ратне лађе и то: „Лорелај“, „Спербер“ и „Кондор“. Ова последња је отпловила према Леванти.

*

Турско-бугарски рат у изгледу.

Као што се из Цариграда јавља, код султана у Јилдис-Кошци била је важна министарска седница. Предмет већања беху последњи догађаји у Солуну и последице њихове. Султан је ставио својим министрима питање: пошто је констатовано, да је динамит пренет из Бугарске и да су Бугари прави, одговорни виновници несретних догађаја, да-ли би Турска требала да објави рат Бугарској? Већина министара изразила се за рат. Султан је ћутао и мирно све слушао, па је напослеаку рекао својим министрима, да ће о томе озбиљно размислити. Сва је прилика, да султан хоће још да пита шеик-ул-ислама и своје паше, пре него што се реши за рат са бугарском кнежевином.

*

Претње и страх у Битољу.

Бугараши прете, да ће Битољ исто онако проћи, као и Солун, шта више комите поручују, да ће целу варош динамитом бацити у ваздух. Те поруке и претње изазвале су велики страх у Битољу. Цела је варош забринута. Рад и трговина је стала, јер никоме није ни до чега.

*

Турски ултиматум Бугарској.

У Јулдис-Кошку је био ономад војнички савет под председништвом султановим; велики везир је енергичним заузимањем израдио, те је решено, да се Бугарској због догађаја у Солуну пошље ултиматум. Према том, ако се Бугарска не тргне, врло лако може да дође до рата између Турске и Бугарске.

*

Конференција министра-председника Данева са турским дипломатским агентом.

Као што „Тајмсу“ јављају из Софије, Бугарска још није примила најновију и врло оштру турску ноту, коју је после извршеног атентата са динамитом у Солуну сам Тефик-паша саставио. Бугарски министар-председник конферисао је у овој ствари са дипломатским агентом турским, и умолио га је за повлачење упитне ноте, јер ће у противном случају и Бугарска бити приморана исто тако оштро на ноту одговорити, а то би довело до запетости између једне и друге стране.

*

Напад на одељење турске војске.

У Скопље су доведена 23 Бугарина, који су код Силне, два сахата од Скопља, пуцали на једно одељење турске војске. Међу њима су и бугарски професори Генчев и Раштанац и свештеник из Силне.

*

Неспокојство бугарске владе.

Бугарски лист „Дневник“ пише ово: Они, који су близу министарским круговима, тврде, да су вести о солунском атентату изазвале веома тужно расположење. Владини кругови не могу да сакрију своје неспокојство и бојазну, да ће солунски атентат утицати неповољно на македонско питање и на развитак саме кнежевине. Они се труде, да протумаче терористичке атентате као дела неописана очајања, које је обузело македонске борце и које им није дало, да се умудре и утишају.

*

Руска царица сиротињи митровачкој.

Руска царица послала је сиротињи митровачкој за покој душе Шчербине три стотине динара у злату. Тај знак пажње царице руске према овдашњој сиротињи лепо је примљен у Митровици.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. После јучерашње бурне седнице, кад је саборски председник, према говору посланика Рата морао распустити седницу, данашња седница била је мало мирнија. Председник гроф Апоњи оградио се против тога, што га неки сумњиче да он нагиње влади и владиној странци, што је сабор допадањем примио. Посланик Хедоши оградио се против тога, да је он читао једну беседу из год. 1899., кад је такођер била опструкција. Наводи, да је тадања опструкција сасвим друге нарави била него данашња. Посланик Ленђел говорио је пред празним клупама. Председник гроф Апоњи предложио је, да се у сутрашњој седници предузме избор чланова за одбор квоте.

— **Аустрија**. Пошто изаслани одбори царевинског већа раде, то није било седнице царевинског већа. У одбору за поравнање са Угарском интерпелисао је чешки посланик Кафтан у погледу угарског морског друштва „Адрије“, коме угарска влада даје велике погодности ради извоза шећера, што служи на штету аустријског продуцента а противи се и бриселској шећерној конвенцији. Посланик Колише разлаже, да у погледу морске пловидбе не може постојати паритет међу Аустријом и Угарском, јер Аустрија има много више морских пристаништа од Угарске. Друштво „Лојд“ има картел са угарским друштвом „Адрија“, који је противан аустријском промету. Министар трговине одговара, да ће се при обнови уговора са „Лојдом“ узети у обзир интереси, које су господа посланици навели. — При изборима за представништво појединих срезова у Бечу, свуда су победили кандидати хришћанско-социјалне странке, приврженици бечког градоначеоника дра Лугера.

— **Путовање европских владара**. Немачки цар Виљем отпутовао је ономад после подне из Рима. На железничку станицу изашли су: краљ и сви краљевски принчеви, престолонаследник Виљем и принц Ајтел Фридрих, министри и заступници тамошњих власти. Оба владара је свет срдачно поздрављао док су се возили према станици. Пре него што ће отпутовати, цар Виљем се срдачно разговарао са министром председником Занарделијем и захвалио је на лепом дочеку у Риму. На станици је цар са краљеи Виктором Емануилом прегледао почасну компанију а оркестар је свирао немачку химну. Опроштај оба владара био је особито љубазан. Влак се кренуо у 5 сах. и 45. мин. Цар Виљем је са прозора поздрављао краља Виктора Емануила и осталу пратњу. Краљ Виктор Емануил, немачки и италијански принчеви вратили су се у 6 сах. у Квиринал. У 9 сах. отпутовали су немачки принчеви преко Ђенове, Мајланда и Базела у Берлин. — Како из Париза јављају био је ономад после подне бугарски кнез Фердинанд у посети код председника француске републике Лубета. Кад је кнез улазио у Елисејску палату, указане су му војничке почасти. После ове посете на десет минута, вратио је председник Лубе посету кнезу Фердинанду.

Мало шале — о радикалима и о ускоку.

Пише Карловчанин Дока.

V.

Треба, г. уредниче, да ми дате „Abschied“. Давно Вам нисам писао о радикалима, а и сад Вам немам много шта писати. Вицевојвода ретко долази код кир Мите. Има много посла. Често га виђам да иде на железничку станицу. Питао сам, да није тамо когод тешко болестан. Рекоше ми да није, него вицевојвода, као доктор код мађарске државне железнице, иде на железничку станицу, да се са чиновницима упражњава у мађарском језику, па сада може већ по које писамце да напише Бели Талијану на мађарском језику. И пишпек Габор учи мађарски, па са вицевојводом по коју проговори мађарски. Него пишпек Габор недавно је зло прошао са вицевојводом. Знате да пишпек Габор потпише „ungeschaut“ све што му поднесе вицевојвода. Једну мађарску представку саб. одбора на министарство, коју није хтео потписати патријарх Бранковић, потпише онако „ungeschaut“ пишпек Габор. Канцеларија обично испод празнога места за потпис напише „Patriarcha“. Пишпек Габор потпише своје име над оним „Patriarcha“. Кад вицевојвода ово види, повикне: та ово не ваља! Пишпек Габор се уплаши. Ево како сте потписали — рече вицевојвода. Нисте Ви још патријарх. Канцеларија је морала представку на ново преписати, али не више са „Patriarcha“ већ са „Püspök“.

Него од кад се наш несуђени градоначеоник преселио у Нови Сад, сви радикали иду као на неку ћабу у Нови Сад, па и главом вицевојвода као да није вицевојвода, него какав фурипица новосадскога војводе. Ми се Карловчани једимо на тај Нови Сад. И мој пријатељ Таца неки дан се ужасно једио, што није могао добити рибе у Карловцима, него је морао ићи у Нови Сад да купи рибе. Некад су Новосађани долазили у Карловце да купују рибу, а сад ми Карловчани морамо да идемо по рибу у Нови Сад. Све то иде из Карловаца у Нови Сад да пазари, као да Карловци нису варош. То ме опомиње на пок. Јашу Исаковића, карловачкога полицаја у буни, г. 1848. Сви бегунци морали се пријавити у полицији. Дошао један новосадски бостанџија да се пријави. Од куда си? пита га Јаша, а бостанџија одговори: из вароши. Види Јаша да је то новосадски бостанџија, па ће се продерати: враг ти баби, зар је само Нови Сад варош, а зар Карловци нису варош?

Јест, ми Карловчани сви идемо у „варош“, али нама нико не долази из „вароши“ осим суботом новосадски бостанџије. Али да! Неки дан био је у Карловцима најновији ускок из Новога Сада. Сирома зло је прошао код патријарха. Бранковић је викао, да су то могли чути сви слуге, па и вратар Ива. Ускок скромно уђе у собу патријархову, па по обичају хоће да га пољуби у руку, али патријарх тргне руке, па рече: јеси-ли ти при себи да пишеш у радикалски лист? Цео свет зна да си ти патријархов адвокат, а ти пишеш читав чланак, потписујеш се пуним именом у оном истом листу, који мене сваки дан грди и назива лоповом и дефраудантом. Кад сам видео твој потпис у том листу, соба ми се окренула, онако исто као кад ми је пок. барон Николић приповедао шта је учинио Герасим Петровић. Морам да се крстим! Мој адвокат, кога ја плаћам, пише у радикалски лист! То ми је хвала, што сам све за тебе чинио. Поред твоје приватне адвокатске праксе, могао си чачкати зубе. Узео сам те за ритскога фискала, дао сам ти двоструку плату, набавио сам ти неколко манастирских фискалата, па и онај од Беочина, заузео сам се код пређашњега саборскога одбора за тебе ради фенечке баре.

— Али молим чико....

— Немој ти ту мени тепати!

— Али молим, све сам чинио у Вашем интересу. Радикали су данас владина странка а Ви као патријарх морате држати са владом. Хтео сам за Вас посредовати, да се помирите са радикалима.

— Оној се ћорава посла! нити ћу се ја мирити са радикалима, нити радикали самном. Знам ја шта тебе боли. Морао би ти казати ону српску: није села ради, него себе ради. Али ја ти кажем, можеш ти тамо у Новом Саду шта хоћеш удесити ради Фенека са радикалима, можеш ићи и код овдашњега доктора, све то ништа не вреди, док не виде контракт Никола Ђурђевић, Мита Мушицки и Жарко Миладиновић. Видићеш онда твоје радикале. А шта си подигао ларму ради завода у Новом Саду. Мислили смо Бог зна шта је тамо, а ово твоја приватна освета, што ниси више тамо фискал. Геца није био 10 година на скупштини, а ја никад нисам шиљао пуномоћника, а сад је лепо изгледао калуђер у мантији на скупштини новчанога завода! И то имам теби захвалити. Него ти кажем, ако ћеш још писати у радикалски лист, а ти пакуј. Можеш проћи самном као што је прошао твој стари са Хедерваријем.

Сирома ускок покуњен оде из двора. Оде кроз башту преко вашаришта управо на железницу. —

Него сада доста, г. уредниче, дајте Ви мени „Abschied“ па пишите Вашем старом дописнику, нека шиље дописе из Карловаца. Али, чини ми се да се тај Ваш дописник или уленио, или је отишао у самосталце.

Извештај

о седницама Школског Савета, које су одржане у четвртак 17. (30.) апр. и у петак 18. апр. (1. маја) о. г.

(Наставак.)

44) Е. Ш. О. будимски подноси извештај о стању школа у будимској дијецези. У том извештају констатује се лепа појава, да у будимској дијецези 98% обавезне деце редовно полази српску основну школу, да у повторну школу редовно иду 92%. Српских школа има у 42 општине, те имају само 4 учитеља, који нису потпуно оспособљени за своје звање. Извештај уједно истиче с похвалом, да су браћа Веселин и Петар Лупа подигли школску зграду у Помазу. Извештај се узима на повољно знање, а поменутим народним добротворима изразиће Ш. С. своје признање. 45.) Е. Ш. О. вршачки подноси извештај о стању школа у вршачкој дијецези. Из тог се извештаја види, да је у тој дијецези било 26 учитеља у 14 школских општина. Од обавезне деце полазило је школу 82%. Узима се на знање. 46.) Е. О. Ш. бачки подноси све списе, који се односе на избор учитеља у Пивницама. На основи тога издаје му се декрет. 47.) Издаје се декрет Љуби Филиповићевој, учитељици у Мартоношу. 48.) Издаје се декрет Лазару Поп-Савином, прив. учитељу у Срп. Елемиру. 49.) Издаје се декрет Даринки Велићевој, привр. учитељици у Срп. Неузини. 50.) Издаје се декрет Јовану Томићу, привр. учитељу у Сараволи. 51.) Издаје се декрет Александру Торњанском, привр. учитељу у Срп. Арадцу. 52.) Допушта се Стевану Стојићу, привр. учитељу у Кечи, да у Сомбору полаже допуњујући испит за српске народне школе. 53.) Исто се дозвољава Кости Мијатову, привр. учитељу у Кетфељу. 54.) Милош Ковинчић, привр. учитељ у Араду, моли да му се изда декрет. Затражиће се сви списи од Е. Ш. О., јер дотична молба није довољно документирана. 55.) Е. Ш. О. темишварски извештава о повреди српске народно-црквене автономије која је почињена тим, што је државна власт затворила српску народну школу у Мунари. Пошто је Е. Ш. О. темишварски поднео тужбу министарству против овог поступка, сачекаће се решење те тужбе и онда ће Ш. С., ако буде потребе, узети ствар у своје руке. 56.) Е. Ш. О. вршачки на овдашњи налог извештава, да је издао наредбу, да се мађарски језик има предавати само у оном обиму, у ком то прописује научна основа за српске народне школе. 57.) Е. Ш. О. вршачки подноси два дописа политичких власти у ствари намераваног отварања економских повторних школа у Вршцу. Не може се задовољити на основу наше Ш. У. молби, да Ш. С. изда научну основу за сеоске повторне школе. 58.) Пријава Конзисторије у Плашком против учитеља у Петрињи Светозара Вукашиновића послаће се Е. Ш. О. у Плашки на надлежно решење. 59.) Удовољиће се молби Е. Ш. О. у Плашком, да му се пошаљу тисканице за школске исказе. 60.) Е. Ш. О. бачки саопштава, да су његовом иницијативом основане у Шајкашкој: у Кађу и Жабљу српске вероисповедне школе, док су општине Надаљ и Тител закључиле, да ће то исто учинити, кад виде да овима отворенима не прети никаква опасност од државне власти. Међутим је опасност ту, јер се министарство позива на наредбу Ђ. Величанства, издану 1877. г., која каже, да се вероисповедне школе могу отварати само са дозволом владе, која се путем жупанијског одбора има изискати. Тражи упуство од Ш. С. Упутити Е. Ш. О, да прописним путем пријави отварање српских вероисповедних школа на основи превишње наредбе од 1877. г. 61.) Е. Ш. О. бачки подноси све списе, који се односе на избор Зорке Брзакове. Уступају се заменику гл. шк. референта. 62.) Узима се на знање допис Е. Ш. О. будимског, који саопштава имена нових чланова Е. Ш. О. 63.) Е. Ш. О. будимски шаље представку о учит. Вукосави Рајић у Бати. Остаје се код прве одлуке. 64.) Узима се на знање да општина у Сентандрији повлачи рекурс поднесену ствари учитељице Христине Јовановићеве. 65.) Рукопис Ж. Алексића, учитеља из Футога, одбија се на основи стручне оцене. 66.) Допушта се Милани Сузићевој, да крајем ове шк. године полаже испит за I. разред срп. учит. школе у Сомбору 67.) Молба Јулијане Стојкове, да приватно полаже испит за I. разред срп. учит. школе у Сомбору послаће се на мнење проф. збору истога завода. 68.) Одбија се молба Тиме Милетића, привременог учитеља у Рац-Алмашу, који моли да приватно полаже испит зрелости у срп. учит. школи у Сомбору. 69.) Штатут друштва за помагање сиромашних ученика уч. школе у Сомбору остаје у снази с оним изменама, које је установио Ш. С. 70.) Зорки Лудајићевој, учит. ручног рада и кућанства у женској уч. школи у Сомбору, даје се допуст до краја ове шк. године са правом на половину њезине плате. 71.) Дозвољава се да Радован Поповић, уч. приправник у Сомбору, полаже крајем шк. год. испит за 4 разред и испит за учитељско оспособљење у истом заводу. 72.) Управа сомборских уч. школа шаље представку проф. збора због оснивања интерната уз учит. школу. Враћа се натраг с тим, да се о тој ствари има добити дозвола Ђ. Светости, патријарха, као завештача, потражити споразум са срп. црк. општином и израдити потпун операт за ту установу. 73.) Узима се на знање извештај управе исте школе, којим се саопштава да је професор Младен Борђошки оздравио и преузео поново вршење својих дужности. „Н. Србобран.“

(Свршиће се).

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 25. априла 1903.

— **Ђурђевски уранак** није се могао због литије одржати. Позивају се г. г. чланови Српске Читаонице Новосадске, да са својим породицама и гостима изволе доћи на Ђурђевски уранак, који ће бити у недељу, 27. априла (10. маја) о. г. Зборно место: Српска Читаоница. Полазак: у 5 сати у јутру. Пут: пешке у каменичку башту, где ће се уз тамбуре одиграти која игра. Повратак: у 9 сати каменичком лађом.

— **Литија**. На Ђурђев дан вођена је овде кроз варош архијерејска литија. Света је било ванредно много, јер је време погодно и божанствено било. Чинодејствовао је сам епископ. Парох успенски дошао је са својим народом и својом литијом до алмашке цркве, па је одатле цео спровод ишао темеринским друмом, па казанџијским и хлебарским сокаком изишао на велики сокак и вратио се поред саборне цркве ћурчијским, ханским и јазавачким сокаком у алмашку цркву. На тој свечаности биле су заступљене све српске православне школе са својим наставницима, само није била заступљена св. николајевска црква са својим парохом. Он је одслужио св. литургију, па отишао својим послом. Њега се једног не тиче литија, јер он је члан саборског одбора, врховне автономне власти, а то је власт и над патријархом, како суде наши нови усрећитељи, па још пре и над епископом, те није потребно ни да се јави, ни да извини своје отсуство свом епископу, парох св. николајевске цркве, кога је „народ (?)“ попео на то високо достојанство. Ово је заиста леп пример „народног“ попа.

— **Осујећена конзисторијална седница**. Данас је била заказана конзисторијална седница бачке епархије и пошто није дошао ни један светован члан овог одсека, није се могла ни одржати седница, и свештенички чланови морали се разићи, потрошивши бадава своје паре, које су издази на општи олтар народни, како би рекли наши радикали. Ово је тек трећа конзисторијална седница, од како су присвојили наши радикали ову бачку епархију, па се, ево, наситили славе. Кад треба грдити и ружити оне, који су тридесет година савесно вршили ове народне послове о своме трошку, жртвујући много своје скупоцено време, ђипало се са те стране годинама на те људе, као на издајице народне, вичући, како су усели на добро народно, па као „устарабари“ не пуштају господство и власт из руку; а ево, они напуштају већ првих дана ту народну дужност, јер немају више неког да намештају и постављају у звање, а друго их се не тиче. Ето, какви су на делу наши радикали, наше лармације.

— **Инспицирање гимназије**. Ових се дана бавио у нашој вароши др. Едвард Маргалић, јавни редовни професор будимпештанског свеучилишта, да као повереник угарске владе прегледи уређење и рад срп. велике гимназије новосадске. Повереник је походио предавање у свима разредима и прегледао је библиотеку и различне збирке, те се на одржаној конференцији изразио повољно како о раду, тако и реду у овом заводу. — Ово је друга посета владиног повереника ове године, јер је први пут био већ месеца новембра. До ове године су надзорници једанпут походили заводе, у новије доба захтева влада, да се заводи особито народносни чешће, бар двапут обилазе. И, наравно, увек се навија на познато: више, више мађарски!

— **Посета**. Прошле суботе посетио је овде заменик главног школског референта, г. Никола Ђ. Вукићевић, овдашњу српску вишу девојачку школу и присуствовао је на предавањима науке вере, рачуну, повесници, земљопису и мађарског језика у сва четир разреда. Дао је поуке деци и упутио их, да слушају и поштују своје старије и своје наставнике. Исти дан после подне вратио се у Срем. Карловце на седницу епархијског архидијецезалног школског одбора.

† **Б. Б. Тајбнер**. Смртни остатци врла покојника опојани су у Бечу по обреду српско-православне цркве у прошлу среду после подне, одакле су истога дана свечано пренесени на жељезницу, која је јуче после подне у 4 часа стигла са мртвим телом у Н. Сад. Ту се окупило врло много мушког и женског света из најугледнијих новосадских породица, без разлике вере и народности, да ода последњу пошту сени ретко поштена човека, ретко искрена пријатеља, који је кроз цео живот свој вазда таки био. Врло је ретка појава тако велико и силно саучешће према једном самртнику, који је пре 25 година живео у нашој средини као скроман радник, па да је међу грађанством могао и знао стећи и сачувати толико љубави и поштовања, колико је избило на површину приликом спровода његова мртва тела са жељезнице до гроба му на успенском гробљу. Нарочито српски свет одликовао се и овом приликом према покојнику, чију су скрињу млади наши Срби трговци са жељезнице прихватили и на мртвачка кола спровели и наместили, који су из почасти и венце носили са обе стране мртвачких кола. Било је много врло лепих и скупоцених великих венаца од природна цвећа са тракама, на којима су штампани пријатељски натписи. На гробљу је мртво тело опојао и последњу молитву над њим очитао парох успенске цркве г. Миросављевић, па је за тим у породичну гробницу спуштено крај миле му супруге г-ђе Јудите, коју је врли покојник неизмерно љубио и ради ње у православну веру прешао.

На погреб је дошло из околних места неколико младих Срба трговаца из поштовања према покојнику, а међу толиким угледним личностима, које су пешице корачале за мртвачким колима до гроба, видели смо дра Милана Јовановића-Батута, професора београдске Велике Школе и признатог српског књижевника, као шурака покојникова, са којим је из Београда нарочито дошао на погреб црногорски војвода г. Бажо Петровић-Његош, да лично ода последњу пошту свом искреном и драгом пријатељу, са којим је више година у најинтимнијем одношају стајао, као и многи други најчувенији Срби из разних крајева српских, међу које је пок. убрајао и два данас жива и највећа српска песника, многе српске књижевнике и политичаре што су највеће положаје заузимали у Србији и српске трговце и обртнике најчувеније у нашем народу. Толику је љубав знао стећи и сачувати врли покојник, као човек генијалне памети, кристално чиста и чврста карактера, ретко племените душе, која се одушевљава у сваком добру не само за своје ближње, него за читаво човечанство што пати у беди и невољи, за коју је његово вазда топло срце живо куцало и одјека давало. Тешко је описати све врлине људске, које су красиле врла покојника, али морам истаћи да је нас Србе нарочито љубио и одан нам био свом душом својом, а томе су најбољи сведоци небројено многе личности, које народ српски броји међу своје прваке и највеће синове а који су са врлим покојником стајали у пријатељској вези кроз читав његов живот.

Та љубав према нашем народу и његовим јадима показала се први пут, кад је честити покојник писцу ових редака читаву годину дана давао своје месечне прилоге да се помогне избеглој босанско-херцеговачкој нејачи за време устанка 1875—1876. год. па још није дао да му се име јавно спомиње, држећи се оне свете изреке: што даје десница, нека не зна левица, као што је и доцније сваком приликом прилагао на разне наше добротворне цели.

Својем посинку Милошу, којег је пред смрт и формално усинио, цело је своје имање у наслеђе оставио, а приликом примања православне вере узео је и сам то мило му име Милош.

Бог да прости души незаборављена покојника и да му дарива рајско насеље, а међу нама живима покојник ће живети у најлепшој успомени. Мир праху његову! **А. Н—вић.**

— **Парастос пок. Шчербини у Земуну.** Земунско српско грађанство приређује великодушном брату Русу и мученику за српску идеју на Балкану у идућу недељу, 27. априла (10. маја) т. г. у 11 с. пре подне, после св. литургије, у срп. прав. цркви св. богородичној свечан парастос.

— **Забаву са игранком и позоришном представом** приређује српско занатлијско удружење у Митровици у недељу, 27. априла (10. маја) 1903. у корист друштвене благајне уз пријатељско суделовање митровачке српске црквене певачке друживе, г. Јована Удицког срп. нар. учитеља и гђце Владиславе Јанковићеве у позоришној дворани „Српског Дома“. Програм: I. 1. „Говор“ г. Јована Удицког срп. нар. учитеља. 2.) „Хеј трубачу“ од Маринковића, пева мушки збор српског црквеног певачког друштва. 3.) „Гусларева смрт“ од Змај-Јована Јовановића декламује гђца Владислава Јанковићева. 4.) „Из продане невесте“ од Сметане уз пратњу гласовира пева српско црквено певачко друштво 5.) „Декламација“ од Љубе П. Ненадовића, декламује г. Миливој Ковачевић. П. Играње.

— **Дарови „Привреднику“**. Госп. д-р Јован Пачу, адвокат у Вел. Кикинди послао је по налогу своје матере, у име своје, свога брата и сестре 100 круна у корист „Привредникових“ послова, а у име полугодишњег помена своме покојном стрицу и нашем добром и незаборављеном пријатељу, сатрудбенику и саветнику дру Јовану Пачу-у. Хвала им, а ми знамо да велики људи и истински родољуби иза живота не желе друге славе, већ да се њихов рад и узвишени правац настави.

Госп. Сава Романовић столар и његове сестре гђе Јулка Петровић и Мара Станковић рођене Романовић из Новог Сада. поклонише „Привредвику“ за спомен својих милих, упокојених родитеља Гавре и Евице Романовић из Н. Сада, 60 круна, да се употребе на трошкове око разашиљања српске православне младежи из Аустро-Угарске у занатлијске шегрте. Хвала угледној занатлијској породици, која зна да се спомену својих родитеља не би могли лепше одужити, него помажући и дижући подмладак занатлијски.

— **Нова српска земљорадничка задруга.** У Ковиљсентивану основана је српска земљорадничка задруга (удружење са неограниченом одговорношћу). Председник Рада Плавшић, заменик председника Гена Ћипровац, пословођа Гига Путник. Остали чланови управе: Ђока Бугарин, Гига Јеврић и Илија Рајић.

— **„Одјек“ и „Српска Застава“ опет излазе.** Како „Српска Застава“ јавља, министар унутрашњих дела поништио је забране управе вароши Београда о даљем излажењу „Одјека“ и „Српске Заставе“.

Новости са стране.

— **Време у мају**. Проф. Фалб не каже ништа пријатно за месец мај. Биће много бура, вихора, топлота ће бити ниска. Та ниска топлота биће трајаће читавога месеца. Између 10 и 20 по ст. к. можемо се надати силним кишама, те ће у неким деловима Европе бити страшних поплава. Може се то десити и између 20. и 29. Тада ће топлота бити најнижа. Критични дан првог реда биће 26., кад ће опасност од поплаве бити највећа. Критични дан другог реда биће 11. Од 1. до 10. киша и променљива топлота. У неким крајевима биће снега и температура нижа од нормалне. Од 20. до 28. буре трају и даље, кише бивају све мање, а топлота се диже високо изнад нормалне. Пред критичним даном 26. ваздух се нагло охлади, 29. престају кише и буре. Ипак се надати ни тада још не можемо топлим данима.

— **Чудновата штедионица**. Негдашњи војник Лекије, који је у француско-пруском рату био погођен куршумом у плећку, осетио је пре кратког времена ужасне болове, Предузму операцију и нађу један искривљени новац од 10 сантима, који се сасвим уз кост припио. Новац је куршум протерао из кесе све до кости и ту се задржао читаве 33 године.

— **Заточеников поклон**. Сваког Ускрса добива руски цар од својих верних поданика сијасет поклона. И ове године је добио многе, но од свију нарочито је један изненадио и гануо цара. Тај је поклон из једног сибирског оловног рудника послао један заточеник. Сићушан је поклон: један лешник. Но кад се скине притврђени заклопац, појаве се у унутрашњости шеснаест фигура за шах. Свака појединa фигура прави је ремек вајарства и кроз стакло за увеличавање може се видети, каквом је брижљивошћу рађено на тој играчци од кости. Цара је тако ганула ова дубока љубав и пажња, да је још истог дана, када је поклон примио, од летела у далеку Сибирију најлепша захвала дародавцу: слобода.

— **Гроб Ли-Хунг Чанга**. Сарадник „Shanghai Mercury“ посетио је скоро гроб Ли-Хунг-Чанга. По његовом опису гробница се налази у једном здању, које има облик пагоде. На улазу стоји натпис; „Он је покретао небо, и земљу потресао.“ Гробница је пак покривена дивним застором, на коме стоји натпис: „Све стране света оплакују га!“

— **Вулканска ерупција**. Из Њујорка јављају, да је у пограничној вароши Сједињених Држава, Франку, јак земљотрес починио многу штету. После неког времена почео је радити вулкан Туртл, који лежи близу вароши, те је тако рећи затрпао целу варош лавом. Усијана маса је отприлике на десет миља затрпала околину.

НОВИЈЕ.

Загреб, 24. априла. У данашњој седници регниколарне депутације дефинитивно је усвојен одговор на угарски ренунциум. Председништво хрватске регниколарне депутације ће председништву угарске регниколарне депутације у току од осам дана тај одговор послати и пошто се у исто доба напомиње и готовост за продужење усмених расправа, то ће се ускоро одредити и рок за расправу.

Београд, 24. априла. Омер-Ружди-паша са својим трупама стигао је у Ђаковицу, у коме су месту Арнаути сазвали скупштину, да протестују против уважења реформама. — Јуче су у Приштини ухапшена два Бугарина, за које се вели, да су хтели рускога консула у Митровици, Машкова, убити.

Париз, 24. априла. У министарству марине потврђују, да је отишла заповест у Тулон, да се пошаље једно одељење француских ратних бродова под Солун и тако су, као што тулонски листови јављају, отпловили тамо ратни бродови: „Потио“, „Ла Туш“, „Тевил“ и „Галиле“.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 25. априла. У сабору се расправљао предлог о избору депутације за квоту. Кошут опширно мотивише, зашто у том питању његова странка неће да опструира, јер хоће да покаже влади и њеној странци, како поштује закон. У избору депутације за квоту неће његова странка учествовати, јер се закон о квоти противи државној независности Угарске и што заједнички трошкови омогућавају да се страна држава меша у унутрашње ствари Угарске. Како се данас тумачи прагматичка санкција Угарске, то је кривотворење. Његова странка неће учествовати у избору, а неће доносити ни посебан предлог, јер неће да да већини прилику, да тумачи своју вољу као неку догму.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 25 априла 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	15 „ 20	„
Жито ново друге каквоће	14 „ 60	„
Зоб	11 „ 60	„
Јечам нови	12 „ —	„
Кукуруз стари окрњен	12 „ 80	„
Кукуруз нови окрњен	12 „ 40	„
Пасуљ бели	23 „ —	„
Пасуљ жути	22 „ —	„
Вика	13 „ —	„
Мухар	24 „ —	„
Проја	9 „ 20	„
Вуна	100 „ —	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 25. априла 1903.

Волови по кил	48—50 пот.
Свињи тешки „ „	94—96 „
„ средњи „ „	88—90 „
„ лаки „ „	80—84 „
Теоци „ „	64—70 „
Јагњци по пару „ „	17 — 22 круне
Јагњци по кили „ „	50 — 56 пот.
Кљукане гуске по кил.	1 круна 10 пот.
Јаја 9—10 ком.	—40 „

Огласи.

ДИВНИ ПАТОСИ

добијају се без четке, без воска и без боје, употребом у свету добро познате

DINALIN-PAST-е

Сваки патос обичне собе, био он мекан или тврд (и линолеум) постаје помоћу две мекане крпе и нешто диналин-пасте изванредно леп, отворено сив и за чудо се светли а и суши се врло брзо.

Употребом диналин-пасте постизава се и ово:

Сваки намештај, био он од мекана или тврдог дрвета, **таван или политиран** постаје као нов и после 3—4 путашњег чишћења **нестају са њега мрље.**

Мраморне плоче, мраморно камење, ма како старо било, **сјаји се за један минут као огледало.**

Ципеле отворене боје постају ванредно лепе и кожа постаје дуготрајнија.

Ципеле од лака, ма како старе биле, добијају **диван сјај** и кожа постаје консервирана.

Цена једне дозе, која је довољна за 3 собе по 2 прозора

2 К. 20 п.

Пола дозе 1 К. 10 п.

Генерално стовариште за Аустро-Угарску и Немачку:
Longlife-Unternehmung, Wien, VI. Gumpendorferstrasse 34. (vormals Burggase 10.)

Као изванредан специалитет препоручујемо

„LYMA-TINKTUR-у“.

Гарантује се да ова тинктура **стенице и њихове гњиде сасвим уништава.** 391 23—30

Цена велике боце 1 К. 30 п.

Може се поручити код: Longlife-Unternehmung Wien, VI. Gumpendorferstrasse 34 (vormals Burggasse 10.)

Од стране поглаварства општине Бачсентомаш.

Бр. 1622./1903. 156 1—1

Објава.

Доленотписано поглаварство политичне општине Бач-Сентомаша овим објављује, да ће општинску велику гостионицу са свима споредним зградама и локалима, као и деповом од 1-ог октобра 1903. год. рачунајући на три једнозадругим текуће године на јавној дражби у аренду **15-ог јуна 1903.** издати.

Услови се могу дознати у бележничкој канцеларији у свако доба.

У Сентомашу, 4-ог маја 1903. год.

Исидор Иванић, општ. бележник. **Нестор Дупђерски**, општ. кнез.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК ОД 400.000 КРУНА

извучен је 30. ожујка о. г. код

Банковне тврдке Кронфелд и др.

у Загребу

купљеном срећком разредне лутрије број 29.033.

У IX. лутрији исплатила је банковна тврдка КРОНФЕЛД И ДР. у Загребу за срећку разредне лутрије бр. 56.040 такође

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК ОД 400.000 КРУНА

у готовом новцу.

Од по прилици петгодишњега обстанка краљ. угар. повл. лутрије исплатила је банковна тврдка КРОНФЕЛД И ДР. у Загребу

осим небројених мањих добитака још и ове **главне згодитке** у готовом новцу:

Два пута	круна	400000	Један пут	круна	30000
Два пута	круна	100000	Три пута	круна	15000
Један пут	круна	80000	Пет пута	круна	10000
Три пута	круна	60000	Осам пута	круна	5000
Један пут	круна	40000	Сто и шестнаест пута	круна	2000

Цена срећака за прво вучење XII. лутрије, које ће бити **21. и 22. свибња о. г.**

1/1 срећке К. 12.—, 1/2 срећке К. 6.—, 1/4 срећке К. 3.—, 1/8 срећке К. 1.50.

Наручбине нека се по могућности одмах с дознаком дотичног износа пошљу:

134 4—6 **Главној колектури кр уг. повл. разредне лутрије**

Банковној тврдки Кронфелд и др., Загреб, улица Марије Валерије бр. 6.

ТРАЖИ СЕ ПОСЛОВОЂА

за гостионичарски посао, који лежи на прометном месту уз трговину мешовите робе, исти мора бити добра предживота и мора имати нешто јамчевине. Понуде ваља слати Ђури Ђурђевићу, трговина мешовите робе Чепин (Славонија.) 152 3—3

Објава.

Потписана дипломирана масерка, која је с добрим успехом свршила курс за масирање у једном будимпештанском заводу за лечење са водом, па се и у том послу потпуно разуме, нуди своје услуге поштованим госпођама.

У Новом Саду, 24. априла (7. маја.) 1903.

Спoштовањем

Розалија Алмаши
рођ. **Котаји.**
Бачањијева ул. бр. 13.

158 1—2

449 26 —

Сваковрсна семења за расаду

ШТОПЛОВА, ГУМЕ И ВОСКА ЗА КАЛАМЉЕЊЕ, ПЛАВА

камена и шаша, фина зејтина, пиринча, каве, крупна и ситна грожђа, крупна бадема и лешњика. Минхенско шпатен-пиво у флашама.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦИЈЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица 27.

Телефон бр. 76.

ГРЧКА
лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier,

сваки дан

свежа путера за тој са спахилука

надвојводе Албрехта,

дебрецинске и енглеске меснате сланине,

минералне воде.

URANOS-BLAU

(ПЛАВЕТНИЛО)

Најбоље сретство за рубље!

Законом заштићено.

У заводима за прање и у свима кућама најомиљеније плаветнило.

Јефтино и ненадмашно!

1 мала боца за 24 потуре довољна је за једно прање. — 1 велика боца 1·60 К., 1/2 боце 1 К.

СВУГДЕ СЕ МОЖЕ ДОБИТИ!

На патворине се упозорује!

Искључиви произвођачи:

BRÜDER HOCHSINGER

ХЕМИЧНА ФАБРИКА

BUDAPEST,
VI., Rózsa-utcza 85.

86 5—20

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Ђока С. Николић. Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.